

İLK SÖZ

Yeni çıkan mecmuaların upuzun yazılmış parlak programlarla kendilerini okuyucuya takdim etmeleri bizde gelenek halini almıştır. Fakat neşriyat hayatımızda vaatlerini yerine getirebilmiş kaç dergi sayabiliriz? Bunu düşünerek biz, söze hacet görmeden, doğrudan doğruya iş ile meydana çıkmayı tercih ettik.

İşte elinizdeki «Musiki Mecmuası» bir alay lâkırdıdan daha kuvvetli olan belâgatiyle düşüncelerimizi ifade ediyor... hem de «yapacağız» diye değil, «yaptık» diye!

En sağlam vaatler, gerçekleşmiş olanlardır.

Notalarımız

Mecmuamızın 8 sahifesini Türk musikisi fasıllarına ve sevilen bestekârlarımızın beğenilmiş eserlerinden mürekkep notalara ayırıyoruz. Bu nüshamızda Hüzzam faslının peşrev saz semaisi ile meşhur bestekârlarımızdan Hacı Arif Beyin bir Uşşak şarkısını bulacaksınız. Hüzzam faslının besteleri gelecek sayımızda sunulacaktır.

En salâhiyetli mütehassısların kontrolundan geçen bu notaları daima ilâve gibi ayrı kapaklarla tam ortaya isabet ettireceğiz. Bundan maksadımız, meraklı okuyucularımızın, mecmualarına zarar vermeden, onları çekip çıkarabilmelerini temin içindir. Böylece, karilerimiz hiç bir külfete katlanmadan nota koleksiyonlarını zenginleştirebileceklerdir.

Garp musikisinden hoşlanan musiki sever okuyucularımız da gene her nüshamızda o musikinin güzel klâsik parçalarını bulacaklardır. İlk olarak bu sayımızın 19, 20, 21 inci sahifelerine Beethoven'in meşhur Für Elise (Elise için) adlı eserini aldık.

Konuşma Köşesi

ÜSTADLAR

Bu köşemden musiki ile ilgili olarak tesadüf ettiğim bazı aksaklıkları okuyuculara — «göstermek» değil — hatırlatmak teşebbüsünde bulunacağım. «Göstermek» diyemiyorum; çünkü herkes, her şeyi görür.

Evet, görür; amma ancak o anda duyduğu alâka nispetinde görür. Alâkanın ise her zaman kuvvetli olması şart değildir. İşte benim maksadım okuyucuların zaten gördükleri şeyler hakkındaki alâkalarını arttırmaya, dikkatlerini çekmeye çalışmak olacaktır.

Meselâ muhtelif bilgi veya sanat şubeleğinde sık sık kullanıldığını işittiğimiz bir «ÜSTAD» tâbiri var. Bu hitap o kadar çok suiistimal edildi ki eskiyip yıpranarak olanca değerini kaybetti. Şimdi her önünüze gelene «ÜSTAD» diyebilirsiniz.. eğer gücenip kızmazsa!

«ÜSTAD» kelimesinin ilk zamanlarda bir masum tarafı yok değildi: Vaktile ağdalı Osmanlıca itibarda iken ve içtimaî merasim de her tabakaya şamil iken kâh ciddi mânasile, kâh sırf kuru nezaket eseri olarak «Mevlânâ, hazret, velinimet, devletlim, üstadım, sultanım» ve saire gibi hitaplar kullanılırdı. Yani «Bey, efendi, birader, kardeşim, dostum, ilh.» diyemiyen diller o tâbirlere müracaat ederlerdi. Bugün ise «Mevlânâ, velinimet» gibi tekellüflü sözler ortadan ka'kti ve en çok hayatiyeti haiz görünen «ÜSTAD» kelimesi kendini şeraite uydurarak yaşanmakta devam etti.

Şeraite uymanın neticesi olarak artık «üstad» dan maksat, her hangi bir ilim veya sanat âleminde başkalarından üstünlük vasfını izafe etmek değildir. Bilâkis ras gele herkes onu her istediğine karşı kullanabilir.

Bu tâbirdeki inceliği halk ne güzel anlıyor ve anlatıyor! Hakikaten «üstad» in şekli de, mânası da halkın ağızında değişmiştir. Ahmet usta, Artin usta, yahut usta Yani...

(Devamını lütfen 27 nci sahifede okuyunuz)

Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri

Mecmuamızın her nüshasının alt'ı üstlü iki sahifesini İstanbul Konservatuvarı İlmî Kurul Başkanı H. Sadettin Arel'in «Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri» notlarına tahsis ediyoruz.

Konservatuara devam etmek imkânını bulamayan meraklı okuyucularımız, bu sahifelerde, Türk musikisi nazariyatını bütün incelikleriyle önlerine

serilmiş bulacaklardır. Alâka ile takibedileceğine şüphe etmediğimiz bu notları kitap usulünde dizdirdik ve sahifelerin kenarlarına birer çizgi çizdik. Arzu eden okuyucularımız, mecmualarına zarar vermeden, o çizgiden bu notları kesip saklayabileceklerdir. İlk dersler 25 ve 26 nci sahifelerimizdedir.

Artaki Candan

kınlığını bilen reis beyin, bu ikazı çok iyi karşılması, hattâ kendisinin getirdiği notaları asıl telâkki etmesi rahmetli kocamı çalıştığı müesseseye sonsuz bir sevgi ile bağlamıştı.]

Selânikten dönüştü şimdiki Dağcılık Kulübünün yerindeki Eldorado'da ve muhtelif yerlerde senelerce çalışan Artaki memleket ölçüsünde bir isim yaptı. Fakat umumî harbden sonra kadınlar çalışma hayatına atılınca bu iş arkadaşlığı ona ağır gelmeğe başladı. İşte bu tesirledir ki Sahibinin Sesi firmasının davetini kabul ederek ölünceye kadar çalıştığı bu müesseseye yerleşti.

Kıymetli bir musikîşinas olan Artaki aynı zamanda iyi bir ev erkeği ve müşfik bir baba idi. Arkada kalan 19 senelik müşterek ömre şöyle bir göz atınca bayan Artaki şefkat, sevgi ve neşeden başka bir şey göremiyor. Dostlarla birlikte geçen o neşeli hafta başları, o sohbet meclisleri ve o ahenk. Artaki ailesinin bir tek çocuğu, küçük bayan Artaki yas elbise-leri içinde sessiz... Sade bizi dinliyor.

Bu sohbet meclisini büyük bir canlılıkla idare eden, Artakinin en sevgili ve en vefakâr talebesi Zehra Bilir'den rica ediyorum. Hocasının en çok sevdiği makam veya şarkılar nelerdir? En fazla hangi bestekârı tercih ederdi?

— En fazla sevdiği Kürdili Hicazkâr bir şarkı idi:

*Bağa girdim kamışa
Su, ne yapsın yanmışa*

Birlikte söylerken bu şarkı başladı mı gözlerini yarı kapar, başını sallıyarak, sesinin bütün vüs'ati ile çıkadı. Bestekârları ayırdetmez, fakat daha fazla klâsik musikiden zevk alırdı. Dedeler ve ağalar zamanımızın bestekârlarından fazla ona zevk verirlerdi...

Senelerce bana usul ve makam öğretti, şarkılar geçti. Eliyle defterime yazdığı en son eseri gene Kürdili Hicazkâr bir şarkıdır:

Esmen yüzü, kumral saçı, şakrak sesi vardı.

Konuşma Köşesi

ÜSTADLAR

derler ve «usta» sözünü başlı başına bir iş, bir marifet sahibi olanlar hakkında bir nevi içtimâl lâkap olarak kullanırlar.

Halbuki «üstâd» in «usta» kadar bile hususiyeti kalmamıştır: Hiç bir mesleğe yaramıyan, belli başlı bir marifeti bulunmıyan nice kimselere «üstâd» denilip durulduğunu görüyoruz.

Bir vakitler ben de bazı insanları «ÜSTAD» diye tanımak gafletine düşmüştüm. Bugün kendi kendime soruyorum: Nevin üstâdı?... Hiç. Sadece üstâd! Evet, musikiden misal alırsak biraz saz çalan, yahut bir kaç eseri ezberleyip söyliyene, yahut da bir iki tane ömürsüz — eser diyemeyeceğim — parçacık besteliyene kimse hemen eşsiz sanatkâr, kıymetli bestekâr ve... üstâd oluveriyor.

Eskiden din taassubunun cari olduğu muhitlerde dinin hoş görmediği işleri yapanlara «hoca» denilmezdi de tercihan «usta» ünvanı verilirdi ve «piyano hocası, ut hocası, v.s.» yerine «piyano ustası, ut ustası» denilirdi.

Şimdi adım başında bir üstâda raslıyorsunuz. Öyle üstâdlar ki meselâ musikî sahasında gayet basit bir notayı saziyle çalmaktan, ağzile okumaktan âcizdir ve bu sebeple notaya düşmandır. Öyle üstâdlar ki Türk musikîsinin bünyesi hakkında kendilerine küçük bir müşkülünüzü sorsanız cevap vermiye kudretleri yoktur ve bu sebeple de nazariyata düşmandırlar. Öyle üstâdlar ki geçimlerine yegâne medar olan Türk musikîsinin sevmediklerini mahremane söylemekle akıllarınca acayıp bir yükseklik hissi duyarlar. Öyle üstâdlar ki ruhlarında sanattan çok daha ziyade iktisadî fikirler yer bulduğu için sevgilerini veya nefretlerini ancak malî vasıtalarla satın alabilirsiniz.

İşte her tarafı saran bu türlü ÜSTAD'ların bolluğundan dolayı «üstâd» sözünün içi boşalmış, kof bir kabuğu kalmıştır. Belki bunun için gürültüsü çok!

Fakat ne yazık ki o gürültü patırdı arasında gerçek üstâdlar görünmez olmuşlardır. Hattâ onlar «ÜSTAD» kelimesinden tiksiniyorlar.

Bazı kelimelerin ne tuhaf tâlihleri var!

L. K.

Daima vasiyet ettiği için ölümünün kırkinci günü Beyatî peşrevi ile rast semaisini kabrinde çalacak ve dostlarına onun musikîsinden bir kere daha tattıracağız.

(13 Şubat 1948 tarihli AKŞAM'dan biraz kısaltılarak alınmıştır.)

Şefik Gürmeriç

Şark ve Garp musikîsi nazariyat ve armoni dersleriyle her iki musikî üzerine piyano dersleri.

Kurtuluş tramvay caddesi No. 71 Dilek apartmanı.

İstanbul Konservatuvarının Musikiye Dair Yayınları

	Kuruş:
Dr. Suphi Ezgi — «Nazarî ve Amelî Türk Musikisi» (3 cildi intişar etmiştir).	975
Cemal Reşid Rey ve Hulûsi öktem — «Armoni kitabı» (1 cilt)	150
Ord.Prof. Salih Murat Uzdilek — «İlim ve Musiki ve Türk Musikisi üzere rinde Etüdler	100
Prof. Dr. Ekrem Behçet Tezel — «Ses Hıfzıssıhhası»	15
<i>Zekâi Dede Külliyyatı</i> — (4 cilt)	475
<i>Anadolu Halk Türküleri</i> — (15 fasikül)	575
<i>Klâsik Türk Musikisi Eserleri</i> — (180) forma	905
<i>Dinî Türk Musikisi Eserleri</i> — (18 fasikül)	880
<i>Nât, Durak, Salât isimli dinî parçalar</i> — (1 cilt)	150

M U S İ K İ M E C M U A S I

İÇİNDEKİLER:

- Üstadlar
Türk musikisi nasıl ilerler?
Bir musiki masalı
Vicdanın sesi
Dünkü ve bugünkü gitara
Hüzzam peşrevi (Tanburî Büyük Osman Beyin)
Uşşak şarkı (Hacı Arif Beyin)
Hacı Arif Beyin tercümei hali
Hüzzam saz semaisi (Yusuf Paşanın)
Für Elise (Elise için) (Beethoven'in)
Bellini (Romanlaştırılmış Biyografilerden)
Garplı göziyle Türk musikisi
Türk musikisinin son kaybı: Artaki Candan
Türk musikisi nazariyatı dersleri

No: 1

Kemal BATANAY
Naime BATANAY

Fiati: 50 Kr.